

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Sulfaatin haitallisuus eliöstölle pohjoisissa pehmeissä vesissä

Sulfaattipäästöjen vaikutukset vesistöissä -seminaari

27.11.2023

Juha Karjalainen

Jyväskylän yliopisto, Bio- ja ympäristötieteiden laitos, Akvaattiset tieteet

juha.s.karjalainen@jyu.fi

Lajiherkkyyssjakauma

Species sensitivity distribution

Lajien välinen herkkyysjakauma

ron. Toxicol. Chem. 30, 2011

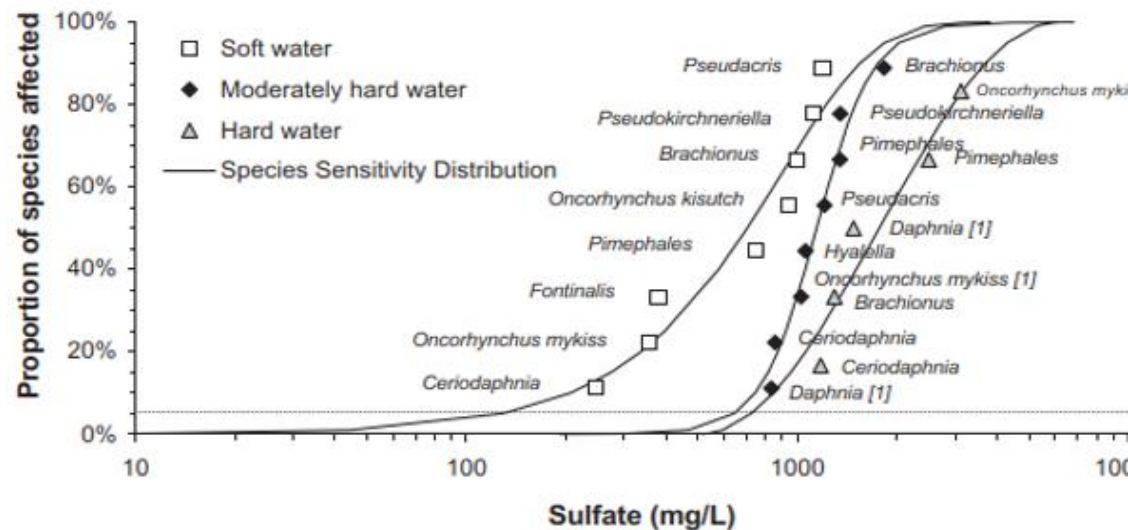

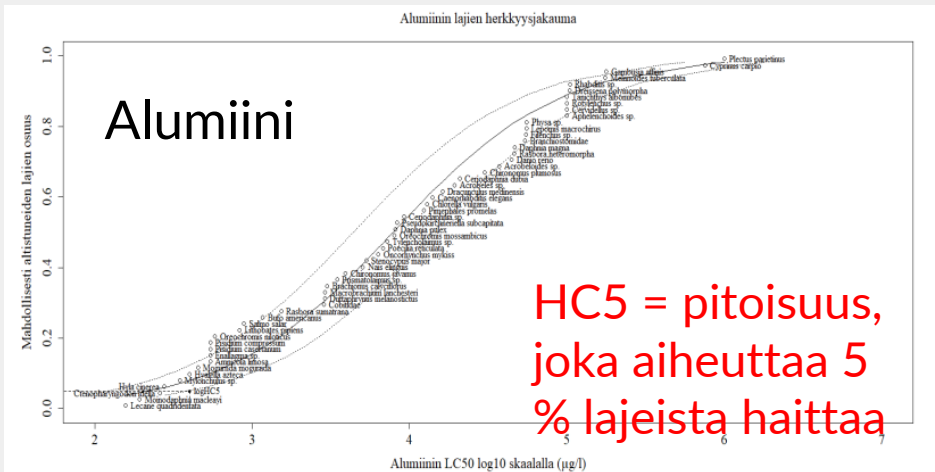
Fig. 2. Species sensitivity distributions for sulfate under soft (10–40 mg/L), moderately hard (80–100 mg/L), and hard water

Lajiherkkyyssjakauma

Simola Jesse 2020. Pro-Gradu tutkielma, Itä-Suomen yliopisto

Elphick et al. 2011 ETC 30: 247-253

HC5 = pitoisuus, joka aiheuttaa 5 % lajeista haittaa

Kuva 3: Alumiinin herkkyysjakauma logaritmi muunnetuilla LC₅₀ arvoilla. Tumma yhtenäinen viiva on LC₅₀ toksisuusarvojen logistisen distribuutiofunktion sovitus, tiheät katkoviivat kuvaavat 95 % luottamusväliä. Kuvaajaan lisätty harvalla katkoviivalla logaritminen HC₅ (2.6002 µg/l), laskettuna Aldenberg ym. (2002) taulukon 95 % luottamuksen mukaisesti. n= 56.

252 Environ. Toxicol. Chem. 30, 2011

Sulfaatti

J. R. Elphick et al.

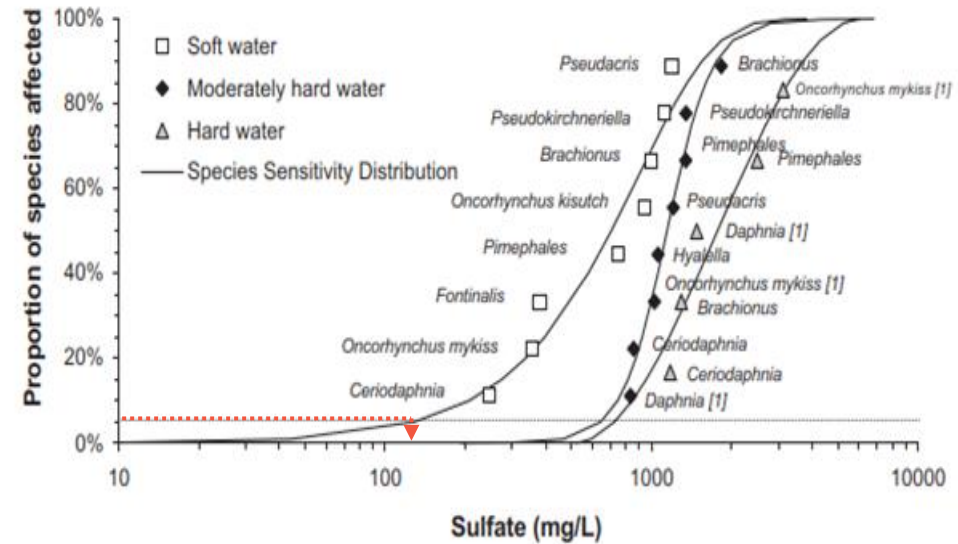

Fig. 2. Species sensitivity distributions for sulfate under soft (10–40 mg/L), moderately hard (80–100 mg/L), and hard water (150–250 mg/L) conditions.

Lajiherkkyyssjakauman vaatimukset (EC 2018)

- EC (2018) ohjeistus GUIDANCE NO 27 - DERIVING ENVIRONMENTAL QUALITY STANDARDS - VERSION 2018-1.PDF
[EU CIRCABC WFD CIRCA](#)
- Kokeellisesti määritetyt EC10-arvot yli 15 lajille 8 eri taksonomisesta ryhmästä
 - Kalat
 - 2. selkärangaisryhmä: Kalat, sammakkoeläimet ...
 - Äyriäiset: vesikirput, ravut, katkat ...
 - Hyönteiset: sääsket, kärpäset, vesiperhoset ...
 - Vielä muita rataseläimet, nivelmadot, nilviäiset...
 - Levät tai syanobakteerit
 - Kasvit
- Kroonisia kokeita Aquatic SSD:ssä: 15 lajia, 7–160 päivää, myös akuutteja kokeita
- n. 8 lajia kirjallisuudesta

- **Aquatic SSD** –hankkeen tutkimuslajit

- Meritaimen, lisääntyminen JYU
- Vaellussiika ja järvikutuinen siika, lisääntyminen JYU
- Muikku, lisääntyminen JYU
- Särki, lisääntyminen JYU
- Täplärapu, säilyminen JYU
- *Daphnia*-vesikirppu, lisääntyminen SYKE
- Jokihelmisimpukka, lisääntyminen/elossaolo JYU
- Vuollejokisimpukka, lisääntyminen/elossaolo JYU
- Surviaissääski, kasvu SYKE
- Limakotilo, kasvu SYKE
- *Brachionus*-rataseläin, lisääntyminen SYKE
- Harvasukamoto, kasvu/lisääntyminen JYU
- Eleganssimato-sukkulamato, kasvu/lisääntyminen SYKE
- Viherlevä SYKE
- Pikkulimaska, kasvu SYKE

Kokeelliset työt

Sulfaatin kroonisten EC10-arvojen
määrittäminen suomalaisten sisävesien
lajeille

Ecotoxicology and Environmental Safety 258 (2023) 114984

ELSEVIER

Contents lists available at ScienceDirect

Ecotoxicology and Environmental Safety

journal homepage: www.elsevier.com/locate/ecoenv

Sulfate sensitivity of aquatic organism in soft freshwaters explored by toxicity tests and species sensitivity distribution

Juha Karjalainen^{a,*,1}, Xiaoxuan Hu^a, Mikko Mäkinen^a, Anna Karjalainen^{a,d},
Johanna Järvis^b, Kaisa Järvenpää^b, Minna Sepponen^c, Matti T. Leppänen^b

^a University of Jyväskylä, Department of Biological and Environmental Science, Jyväskylä, Finland

^b Finnish Environment Institute, Jyväskylä, Finland

^c Finnish Environment Institute, Helsinki, Finland

^d Envineer Ltd, Finland

Kuvat Juha Karjalainen, Xiaoxuan Hu JYU

Vaikutukset kaloihin

Karjalainen et al. 2023 <https://doi.org/10.1016/j.ecoenv.2023.114984>

Sulfaatin krooninen vaikuttava pitoisuus EC10 mg/L

Test species	Endpoint	Model function	EC10 or LC10	Test water
<i>Salmo trutta</i> , fertilization to emergence	Reproduction	LL.3u	1139 (1017–1261)	KV
<i>Coregonus lavaretus</i> , fertilization to 5-d larvae	Reproduction	LL.3u	1008 (686–1330)	KV ¹
<i>Coregonus lavaretus</i> , fertilization to 5-d larvae	Reproduction	LL.3u	1800 (1402–2199)	KJ
<i>Rutilus rutilus</i> , fertilization to 5-d larvae	Reproduction	L.4	1062 (865–1260)	KV

Sulfaatin akuutti letaalipitoisuus LC50 mg/L

Test species	Test type	Model function	EC50 or LC50	Test water
<i>Salmo trutta</i> , fertilization to eyed stage	Reproduction	LL.3u	1353 (1284–1423)	KV
<i>Coregonus lavaretus</i> , sea-migratory, fertilization	Reproduction	LL.3u	1601 (1408–1795)	KV ¹
<i>Coregonus lavaretus</i> , sea-migratory, fertilization	Reproduction	LL.3u	2504 (2131–2877)	KJ
<i>Coregonus lavaretus</i> , lake-spawning, fertilization	Reproduction	LL.2	1230 (1176–1284)	KV
<i>Coregonus albula</i> , fertilization	Reproduction	LL.2	1107 (1044–1169)	KV
<i>Rutilus rutilus</i> , fertilization	Reproduction	W2.4	1312 (1111–1514)	KV

Species	Hardness	Chronic EC10
<i>Pimephales promelas</i>	40	388
<i>Oncorhynchus mykiss</i>	40	356

Species	Hardness	Acute EC50
<i>Oncorhynchus kisutch</i>	40	1755

Annosvasteen analyysit toteutettu R-ohjelmiston drc-paketilla (Ritz ym. 2015 PLOS ONE) (suluissa 95% luotettavuusväli)

Sulfate sensitivity of aquatic organism in soft freshwaters explored by toxicity tests and species sensitivity distribution

Juha Karjalainen^{a,*}, Xiaoxuan Hu^b, Mikko Mäkinen^c, Anna Karjalainen^{a,d}, Johanna Järvisto^e, Kaisa Järvenpää^b, Minna Sepponen^b, Matti T. Leppänen^b

^a University of Jyväskylä, Department of Biological and Environmental Science, Jyväskylä, Finland

^b Finnish Environment Institute, Jyväskylä, Finland

^c Finnish Environment Institute, Helsinki, Finland

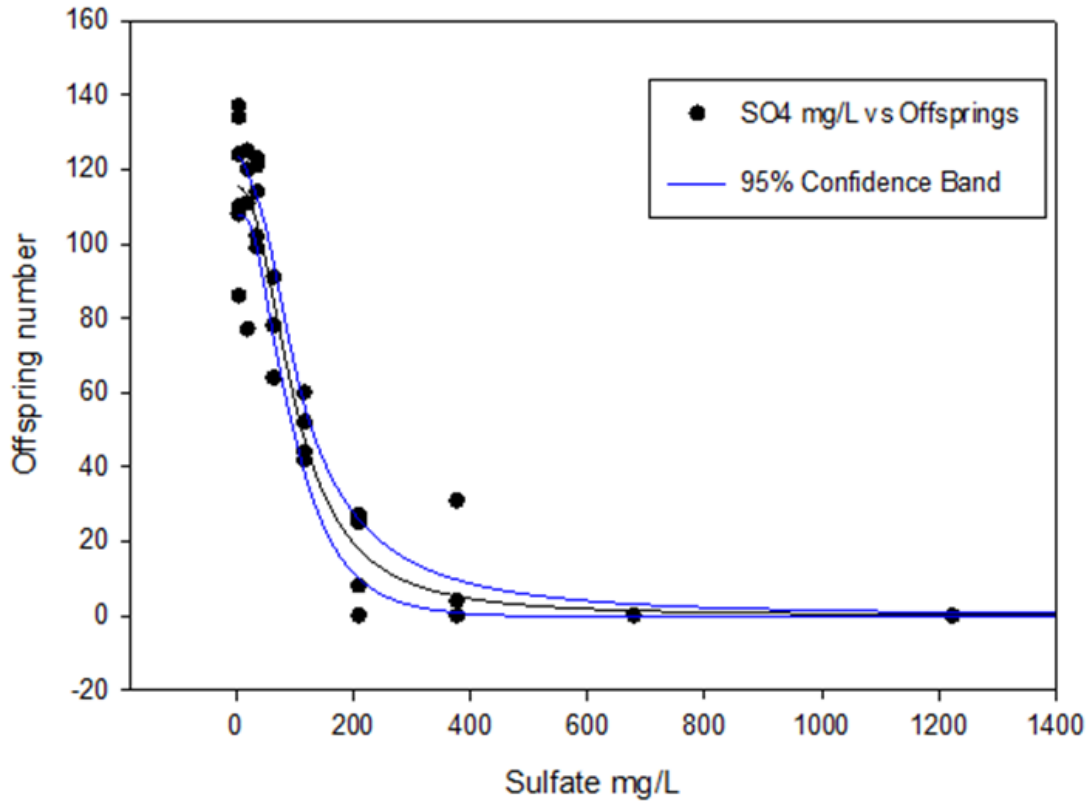
^d Evoncor Ltd, Finland

Daphnia longispina –vesikirppu, poikastuotto, 21 päivää

Matti Leppänen & Kaisa Järvenpää SYKE

Kuva Katja Pulkkinen JYU

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Vaikutukset muihin testilajeihin

Sulfaatin krooninen vaikuttava pitoisuus EC10 mg/L

Test species	Endpoint	Model function	EC10 or LC10	Test water
<i>Daphnia longispina</i>	Reproduction	LL.3	49 (31–66)	MJ
<i>Chironomus riparius</i>	Growth	W1.3	779 (392–1166)	KV
<i>Unio crassus</i> , juveniles	Mortality	LL.3u	844 (NA–2171)	KV
<i>Margaritifera margaritifera</i> , juveniles	Growth	LL.3	426 (264–589)	KV
<i>Lymnaea stagnalis</i> , juveniles	Growth	LL.5	303 (260–345)	KV
<i>Lymnaea stagnalis</i> , juveniles	Growth	W1.3	217 (142–292)	KJ
<i>Brachionus calyciflorus</i>	Reproduction	LL.3	654 (536–772)	KV
<i>Brachionus calyciflorus</i>	Reproduction	LL.3	867 (548–1187)	KJ
<i>Lumbriculus variegatus</i>	Reproduction	W1.3	1815 (1186–2444)	KV
<i>Raphidocelis subcapita</i>	Growth	LL.4	1294 (1033–1555)	KV
<i>Raphidocelis subcapita</i>	Growth	LL.4	1937 (1665–2211)	KJ
<i>Lemna minor</i>	Growth	LL.4	1195 (998–1391)	KV
<i>Lemna minor</i>	Growth	W2.4	1387 (1186–1588)	KJ

Sulfaatin akuutti vaikuttava pitoisuus mg/L

Test species	Test type	Model function	EC50 or LC50	Test water
<i>Unio crassus</i> , glochidia	Reproduction	LL.3u	857 (833–881)	KV
<i>Margaritifera margaritifera</i> , juvenile	Foot movement	LL.3u	904 (749–1060)	KV

Annosvasteen analyysit toteutettu R-ohjelmiston drc-paketilla (Ritz ym. 2015 PLOS ONE) (suluissa 95% luottamusväli)

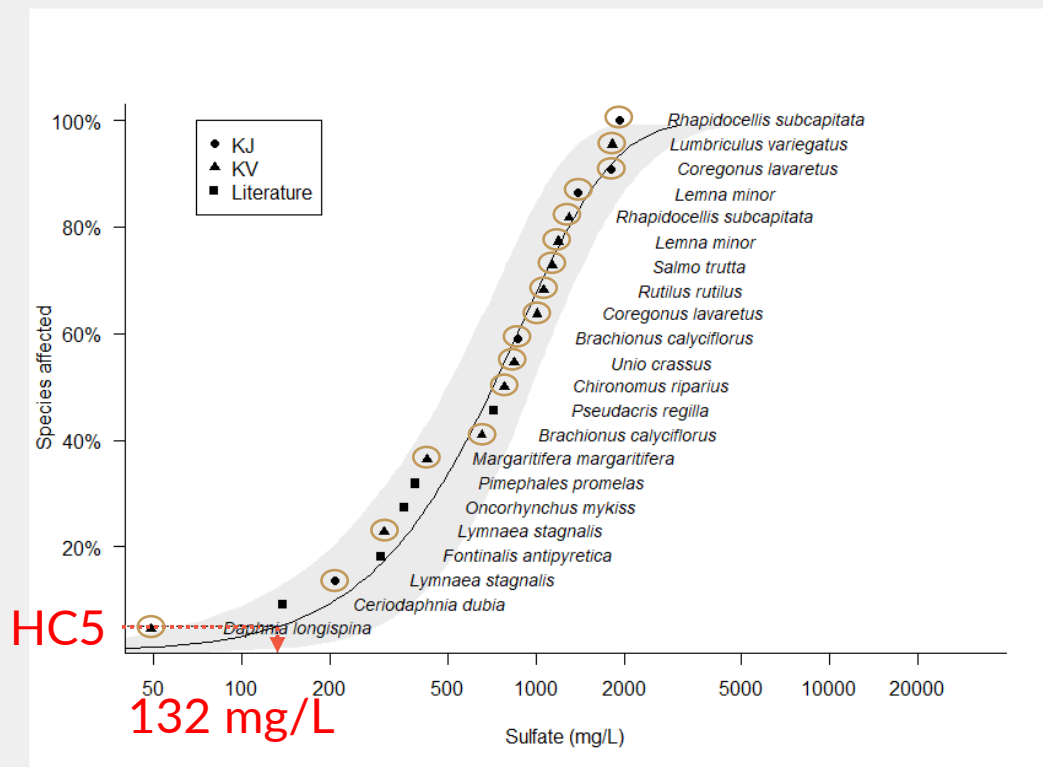
Lajiherkkyyssjakauma

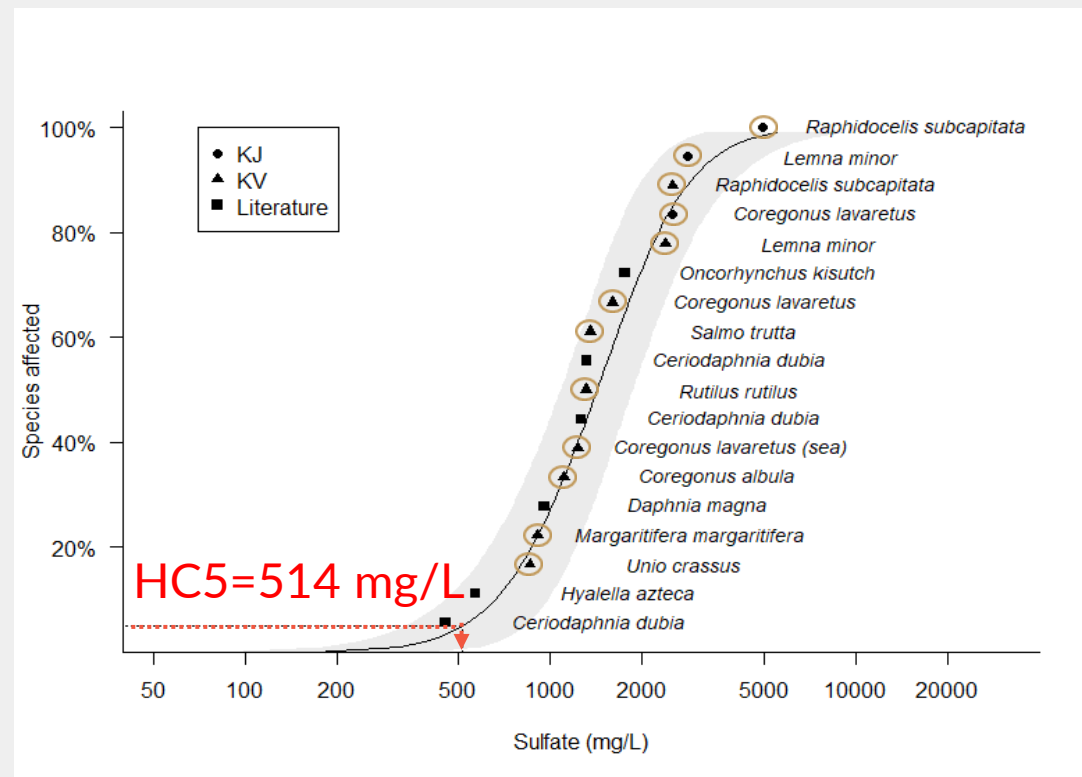
Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Neljän jakauman painotettu keskiarvojakauma R-ohjelmiston SSDTOOLS-paketilla, (Thorley & Schwarz 2021 <https://github.com/bcgov/ssdtools>)

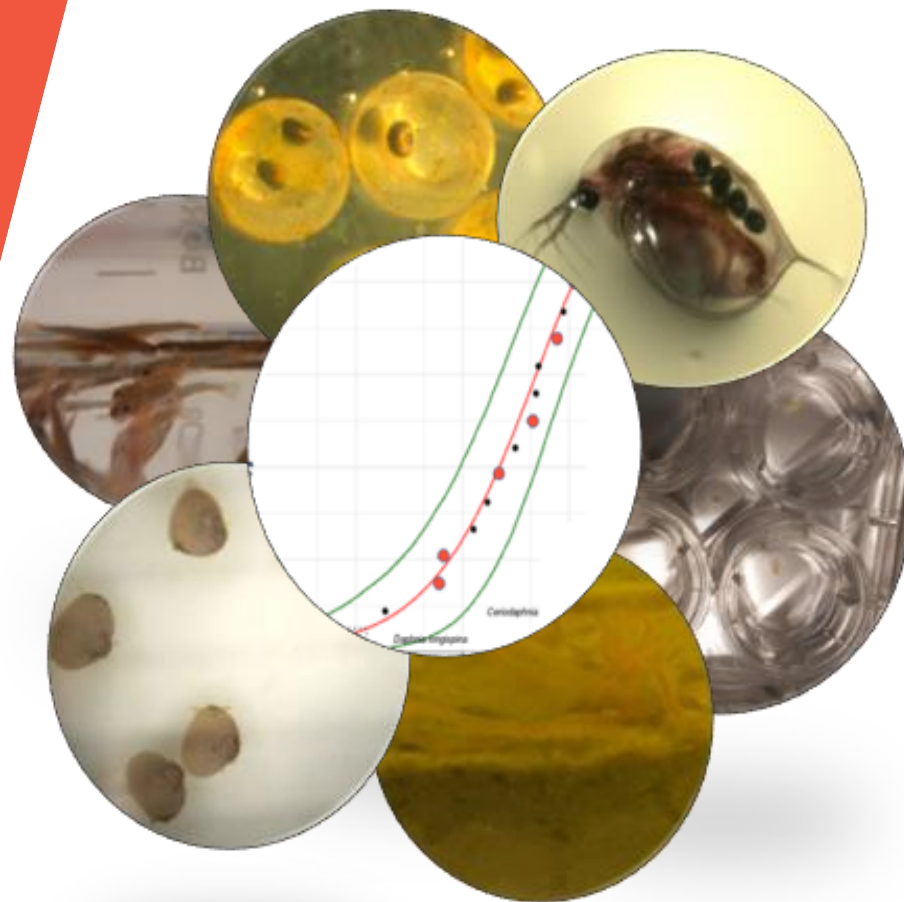
Sulfaatin krooninen SSD

Sulfaatin akuutti SSD

HC5 => haitaton
pitoisuus

PNEC = HC5/AF,
jossa AF = 1-5

Haitaton pitoisuus PNEC

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

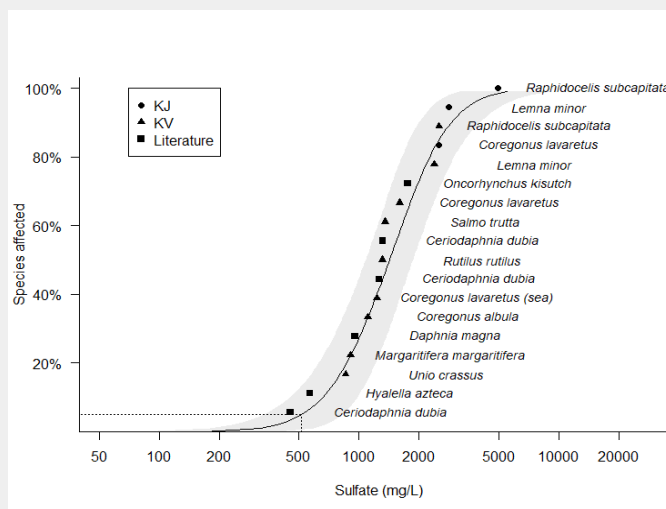
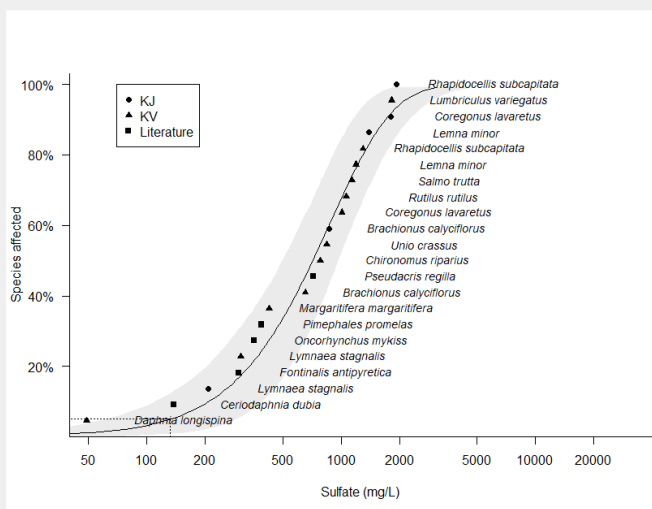
”...PNEC lower than HC5 with 95% probability...”

Sulfaatin krooninen haitaton pitoisuus mg/L

Data sets	HC5	N	PNEC _{AF2}	% affected	PNEC _{AF3}	% affected	PNEC _{AF5}	% affected
All data	132 (62–290)	22	66	1.7 (0.1–5.4)	44	0.9 (0.1–3.4)	26	0.4 (<0.1–1.8)
All data, means	117 (46–284)	17	59	1.7 (0.1–6.3)	39	0.9 (<0.1–4.0)	23	0.4 (<0.1–2.2)

Sulfaatin akuutti haitaton pitoisuus mg/L

Data sets	HC5	N	PNEC _{AF2}	% affected	PNEC _{AF5}	% affected	PNEC _{AF10}	% affected
All data	514 (327–838)	18	257	0.1 (<0.1–2.9)	103	0.1 (<0.1–0.5)	51	<0.1 (<0.1–0.1)

Ecotoxicology and Environmental Safety 258 (2023) 114984

ELSEVIER

Contents lists available at ScienceDirect

Ecotoxicology and Environmental Safety

journal homepage: www.elsevier.com/locate/ecoenv

Sulfate sensitivity of aquatic organism in soft freshwaters explored by toxicity tests and species sensitivity distribution

Juha Karjalainen^{a,*,1}, Xiaoxuan Hu^a, Mikko Mäkinen^a, Anna Karjalainen^{a,d},
Johanna Järvis^b, Kaisa Järvenpää^b, Minna Sepponen^c, Matti T. Leppänen^b

^a University of Jyväskylä, Department of Biological and Environmental Science, Jyväskylä, Finland

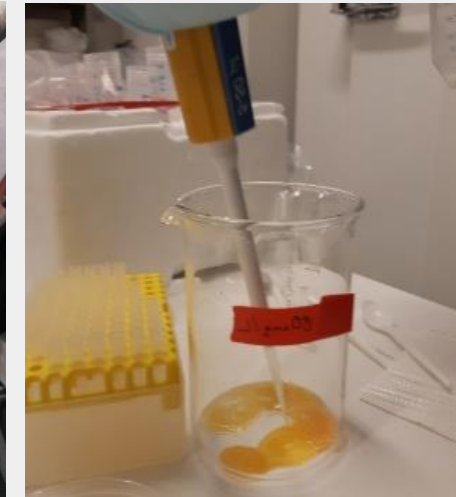
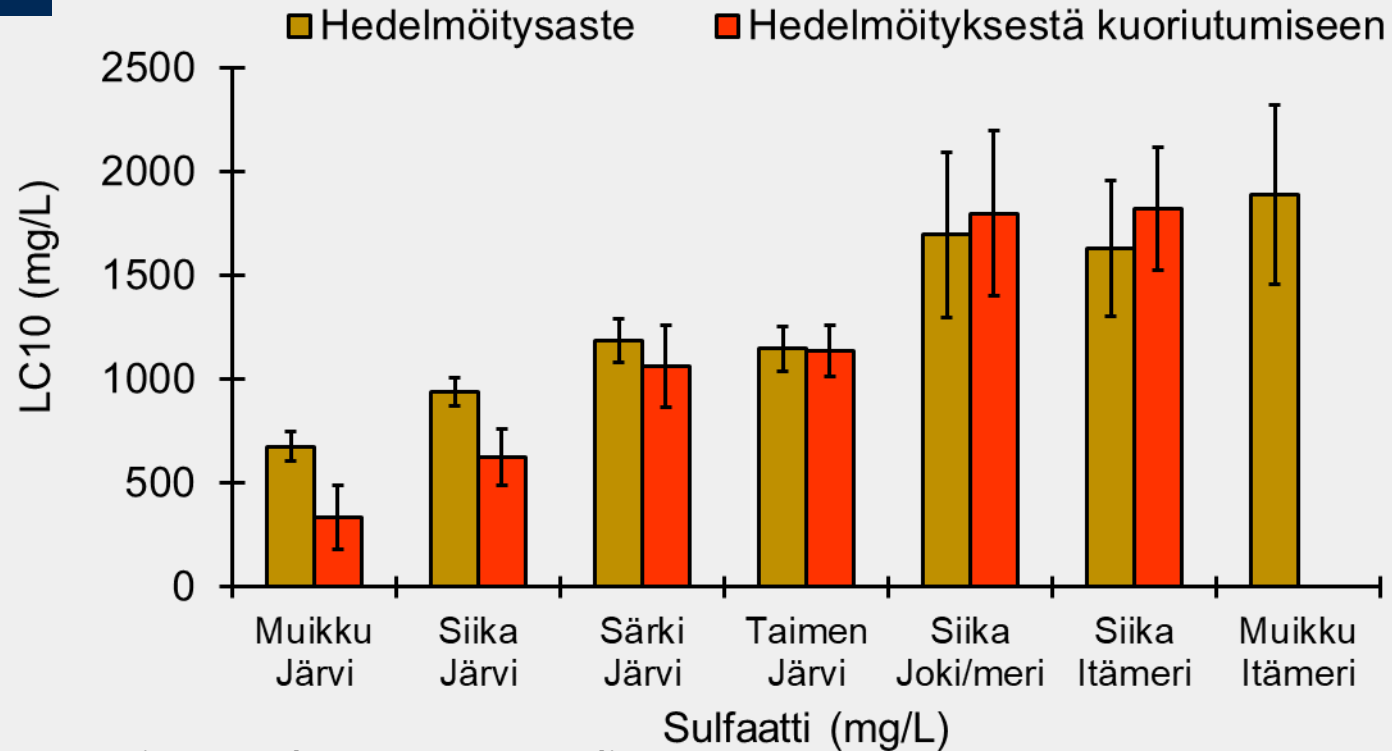
^b Finnish Environment Institute, Jyväskylä, Finland

^c Finnish Environment Institute, Helsinki, Finland

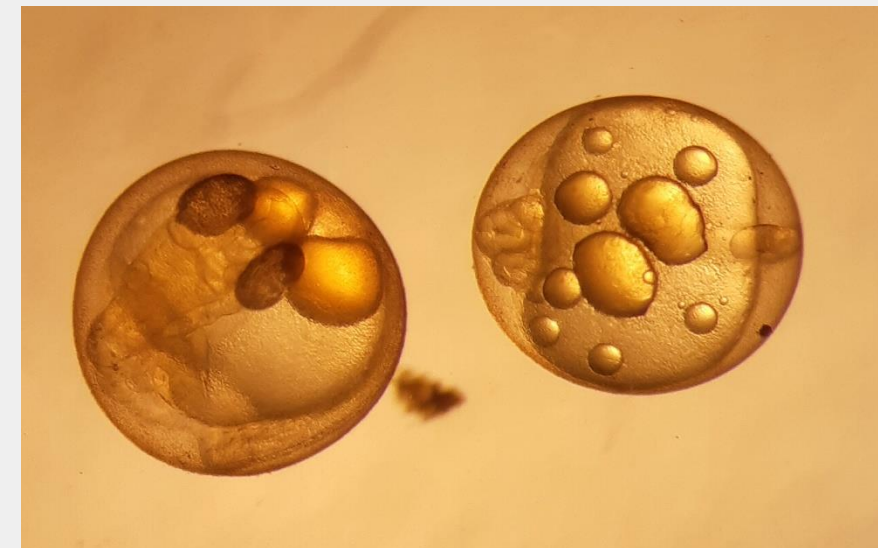
^d Envineer Ltd, Finland

Vaikuttava pitoisuus kaloilla: sisävedet vs. murtovesi

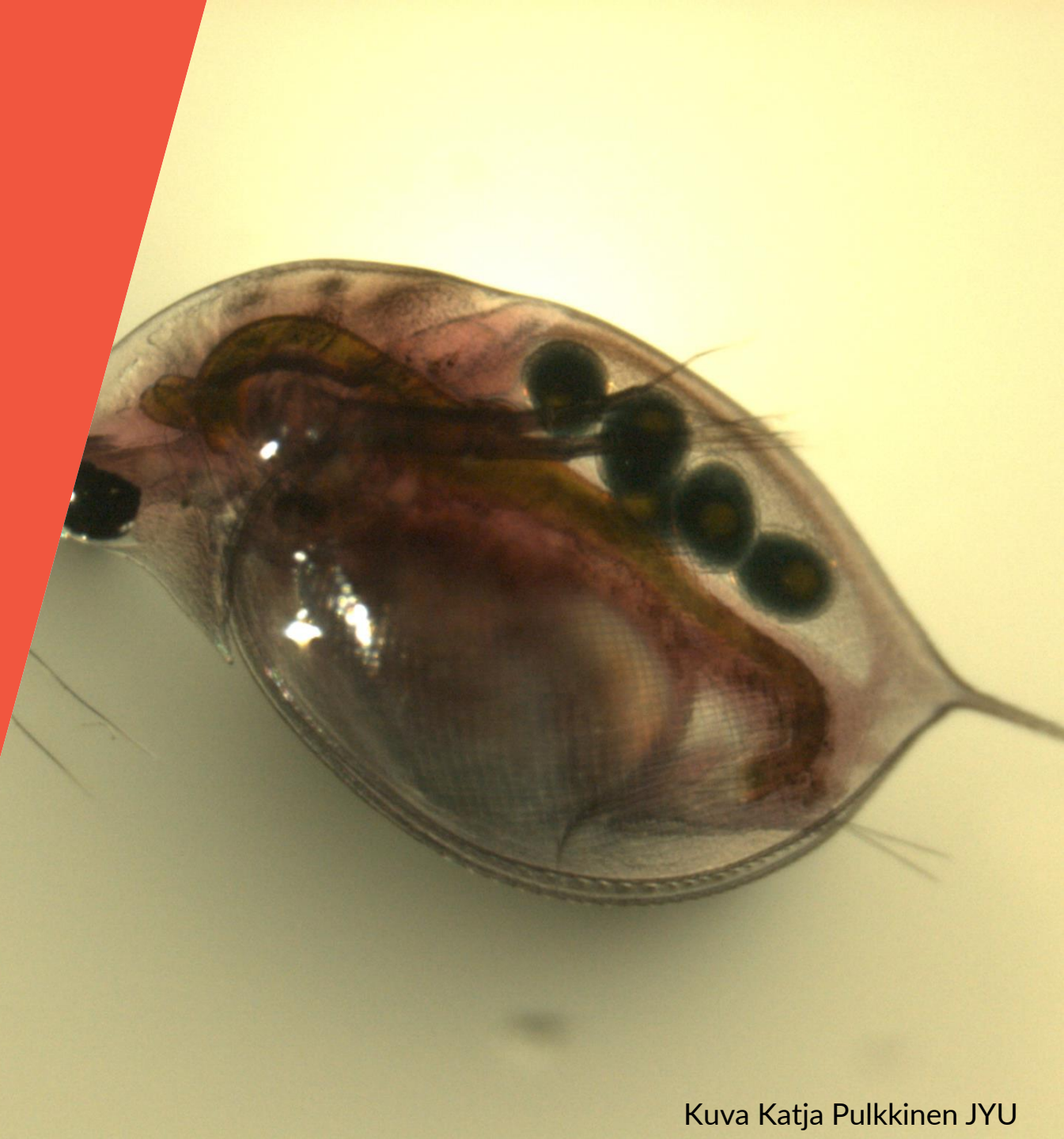
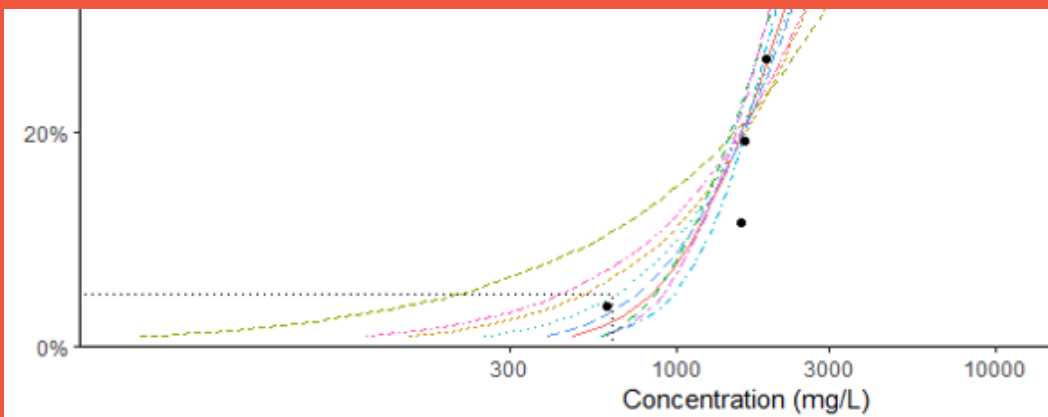

- LC10 ja 95% luotettavuusväli
- Hedelmöityksaste
- **Varhaiskehitys:** hedelmöityksestä 5 päivän ikäisiin poikasiin
- Mg-Ca kovuus: sisävedet 0.14-0.30 mmol/L, Itämeri 0.64 mmol/L

Lajiherkkyyssjakauman haasteet

- riittävästi koedataa eri lajeista?
- onko herkät lajit mukana?
- SSD mallien sovitus ja ”vasemman hännän vaikeudet”?
- HC5 => PNEC?

Sisävesien eliöiden herkkyys sulfaatile

- iso osa lajeista on varsin kestäviä
- suomalaiset lajit samalla tasolla mitä aiemmissa tutkimuksissa havaittu
- kovuus vaikuttaa
- vesikirput herkkiä

$$PNEC = HC5/AF = [39-65]$$

Mukana Aquatic SSD hanketta tekemässä

JYU: Mikko Mäkinen, Xiaoxuan Hu, Lerieane Pires Rios, Ella Honkanen, Aliisa Yli-Tuomola, Ella Lehtilä, Emma Kallioinen, Emma Pajunen, Mervi Koistinen

SYKE: Matti Leppänen, Kaisa Järvenpää, Johanna Järvistö, Minna Sepponen

Anna Karjalainen (Envineer), Kimmo Pousi (ProAgria), KVVY, SYKE laboratoriot

